

۱۶ آذر، ماندگار در تاریخ مبارزات دانشجویی و توده ای ایران

"نگاهی اجمالی به تاریخچه ی جنبش دانشجویی در ایران"

بررسی جنبشهای دانشجویی در سراسر جهان گویای برخورداری از اندیشه ی چپ و گرایش به مارکسیسم بوده است . جنبش دانشجویی در ایران نیز متأثر از این اندیشه و از ابتدای شکل گیری خود ، تا سالهای متمادی اساساً ماهیتی چپگرا داشته است . از آغاز دهه ی ۲۰ شمسی که گفتمان چپ در ایران اوج میگیرد ، دانشگاهها و بویژه دانشگاه تهران به عنوان یکی از اصلی ترین مراکز مطرح شدن اندیشه های چپ به شمار می آید . در فضای باز سیاسی این دهه و سالهای بعد از آن گفتمان چپ ، تبدیل به گفتمان غالب جامعه ی روشنفکری ایران که قلب تپنده ی آن دانشگاه و دانشجویان هستند ، شده است ، چرا که پس از خروج رضا شاه از ایران ، چپهای غیر منسجم و پراکنده با رهبری گروه مشهور به ۵۳ نفر که به تازگی از زندان آزاد شده بودند ، نخستین حزب واقعی و قدرتمند اپوزیسیون تاریخ ایران تشکیل می یابد .

دهه ی ۶۰ میلادی یعنی ۴۰ شمسی دهه ایست که گفتمان چپ نو در جهان رفته رفته غالب میگردد و چپ دانشجویی ایران قریب به دو دهه از تولدش میگذرد . حضور فعال دانشجویان ایرانی در می ۶۸ فرانسه نشان دهنده ی ظرفیت رزمندگی و پویایی دانشجویان چپگرای ایرانی است زیرا که در این اتفاق مهم شاهد آن هستیم که بعضی از دانشجویان ایرانی تا اولین سطوح رهبران می ۶۸ بالا آمده اند . مصطفی خیاطی دانشجوی ایرانی یکی از رهبران اصلی جنبش دانشجویی در تاریخ انقلابات فرانسه است .

اواخر دهه ی چهل و اوائل دهه ی پنجاه شمسی در ایران اوج جذب دانشجویان در سازمانهای چپی است که متأثر از این فضای جهانی و مبارزات رهائی بخش آمریکای لاتین و در قالب نگاهی رادیکال ، به مبارزات چریکی مسلحانه روی آورده اند . هسته ی اولیه و رهبری برجسته ترین سازمانها و تشکلهای سیاسی با اندیشه های مارکسیستی و مذهبی -سوسیالیستی از میان جنبش دانشجویی و تحصیلکرده ترین دانشجویان بوده است ، که با رویکردی آنتاگونیستی و بصورت مبارزات مسلحانه نمود یافته است . به جرات میتوان ادعا کرد که این روز نمادی بود که از چارچوب دانشگاهها بیرون آمد و جوشید و به انقلاب بهمین انجامید .

۶۵دهه از ۱۶ آذر میگذرد

آذر یادآور مقاومت قهرمانانه و خود جوش دانشجویان ، علیه کودتای آمریکایی ۲۸ مرداد است . کودتایی که سقوط دولت ملی مصدق را بدنبال داشت ، و بدون یاری مراجع مذهبی چون آیت الله کاشانی پیروز نمی شد . در ۱۶ آذر ۱۳۳۲ دانشگاه تهران در نبود و یا انفعال احزاب ، جان بر کف در مقابل دولت کودتا ، دربار محمد رضاشاه و امپریالیسم آمریکا که شاه فراری را دوباره به کشور بازگردانده و بر تخت سلطنت نشانده بود ، بپا خاست و دانشجویان در اعتراض به دربار پهلوی و سفر معاون وقت ریاست جمهوری آمریکا - ریچارد نیکسون به تهران ، دست به تظاهرات زدند . نیروهای مسلح رژیم به دانشگاه تهران یورش بردند و دانشکده فنی با سرخی خون سه تن از دانشجویان گلباران شد . شریعت رضوی ، قندچی ، بزرگ نیا ، در خون غلتیدند . برای آنها هرگز سوگواری نشد زیرا که روئیدند و لاله های همیشه ماندگار این تاریخ گشتند .

۱۶ آذر در پیوستگی خود به انقلاب بهمین می انجامد ، و تا برپائی خیمه و خرگاه استبداد نورسیده ، با تفکرات کهنه و پوسیده ، بر تارک تاریخ جنبش دانشجویی که حالا دیگر به جنبش مردمی پیوسته است ، میدرخشد . انقلاب فرهنگی با این جنبش و این پیشینه آن میکند که تاریخ معاصر خوب با آن آشناست . در چنین شرا پطی جا برای موجودیت و رشد گفتمانهایی که در دهه های پیشین مفری برای ابراز وجود نداشتند ، بازتر میشود و تشکلهایی با رویکردهای لیبرالی در هر لباسی خواه سکولار و یا مذهبی عرض اندام

میکنند . اما ۱۶ آذر همچنان الهام بخش جنبشی است که منزلگاهش دانشگاه و صاحبخانه اش دانشجویست . ۱۶ آذر به ۱۸ تیر می پیوندد و به روزهای پر طپش دیگری که میخوانند سرنوشت این جنبش را ، و جنبش مردمی را به منزلگاهی برسانند . آری ! استبداد چه در هیئت تاج و تخت و چه در هیئت عبا و عمامه ، و یا هر هیئت دیگری ، هرگز نتوانسته است جنبش دانشجویی و ویژه گی ۱۶ آذر را از خاطره ها محو ، بیرنگ و یا قلب نماید . تاریخ جنبش دانشجویی همواره ضد امپریالیست ، ضد ارتجاع بوده و مانده است .

جنبش دانشجویی در کشور استبداد زده ای چون ایران کمتر مطالباتی ، که غالبین جنبشی سیاسی بوده ، که نطفه های ستیزگی با دیکتاتوری و استبداد همواره در آن بسته شده است . حاملین این جنبش ، حاملین تفکر سوسیالیستی هستند ، اگر چه نفوذ این اندیشه در این سالها ضعیف تر بوده است ، زمان آن است که برای تقویت دوباره ی اندیشه سوسیالیستی به مبارزات فکری با جریانهای فکری لیبرالی روی نمود . علی رغم این ضعف ، جنبش دانشجویی به سبب برخورداری از نیروی گسترده ی جوانان سرخورده از استبداد دینی ، دختران و زنان دانشجو ، از ظرفیت مبارزاتی بالایی برخوردار است ، این بدان معناست که این جنبش به همان دلیل سیاسی و ضد سیستم بودن در بردارنده مطالبات دیگر جنبشهای اجتماعی ایران است ، و لذا به عنوان پیشروترین ، آگاه ترین ، و سیاسی ترین بخش جنبش مطالباتی مردم ، بار عظیم این مبارزه ی سترگ را بر دوش دارد .

باید که به ۱۶ آذر و کلیت جنبش دانشجویی معنایی ژرفتر و فراتر داد.

باید که جنبش دانشجویی را به جنبشهای اجتماعی موجود در ایران همچون جنبش کارگران ، زنان و جنبش ملل و اقوام ستمدیده ی ایران پیوند داد ، زیرا که اگر این جنبش در قلب جنبشهای مردمی جای بگیرد ، میتواند محفوظ تر مانده ، و از ضریب ضربه پذیری اش کاسته و توده ای ترشود ، و در هماهنگی با این جنبشها فرصت خواهد یافت تا افقهای حقیقی آزادی و عدالت اجتماعی را به همراه توده ها ، و بویژه کارگران و زحمتکشان روشن تر نمایان کند .

به امید آرزو

سرنگون باد رژیم سرمایه داری جمهوری اسلامی

زنده باد آزادی ، زنده باد سوسیالیسم

هیئت اجرائی اتحاد چپ سوسیالیستی ایرانیان

۷دسامبر ۲۰۱۲